

การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายภาครัฐต่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง
AN ANALYSIS OF THE IMPACT OF GOVERNMENT POLICY ON THE CONSTRUCTION SECTOR

ปรินทร ศรีเอี้ยวพิกุล

Parinthorn Sirieawphikul

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author e-mail: parinthorn@hitechthai.com

วันที่รับบทความ 4 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไข 25 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับ 3 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายภาครัฐต่ออุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศไทย โดยศึกษาจากมิติต่าง ๆ ทั้งนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายสิ่งแวดล้อม และพลังงาน นโยบายภาษีและสิทธิประโยชน์ทางการเงิน กฎหมายแรงงานและความปลอดภัย รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การศึกษาใช้แนวทางการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยทบทวนวรรณกรรมและรายงานวิจัยจากหน่วยงานราชการและองค์กรระดับสากลข้อมูลปี 2565-2567 พบว่านโยบายภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการชี้นำทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่กระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามความไม่ต่อเนื่องของนโยบายและการขาดการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนยังคงเป็นปัญหาสำคัญ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าเพื่อให้นโยบายมีประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องมีความต่อเนื่องจากการส่งเสริมวัฒนธรรมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และระบบติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการกำหนดนโยบายบนพื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์และการปรับตัวสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การเติบโตของอุตสาหกรรมก่อสร้างที่มั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: นโยบายภาครัฐ; อุตสาหกรรมก่อสร้าง; ผลกระทบของนโยบาย

Abstract

This academic article aims to analyze the impact of government policies on the construction industry in Thailand by examining various dimensions, including infrastructure investment policies, environmental and energy policies, tax and financial incentive policies, labor and safety laws, and the effects of political changes. The study adopts a qualitative analytical approach through a review of literature and research reports from governmental agencies and international organizations 2022-2024. The findings reveal that government policies play a crucial role in guiding the development direction of the construction industry,

particularly through infrastructure investments. These investments help stimulate economic growth in a tangible way. However, policy discontinuity and a lack of private sector involvement remain significant challenges. The study indicates that in order for policies to be most effective, they must be consistent, promote innovation, encourage public-private collaboration, and be supported by a systematic monitoring and evaluation framework. The new body of knowledge derived from this research highlights the importance of evidence-based policymaking and adaptability toward sustainable development, which will ultimately lead to long-term stability and sustainability in the construction industry.

Keywords: Public Policy; Construction Industry; Impact of Policy

บทนำ

อุตสาหกรรมก่อสร้างไทยมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับนโยบายภาครัฐในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ไปจนถึงการสนับสนุนนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ งานวิจัยและบทความวิชาการ เช่น การศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่าการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของรัฐในปี 2566 มีมูลค่ากว่า 3.1 แสนล้านบาท ส่งผลต่อการจ้างงานและการขยายตัวของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจไทยจะขยายตัวร้อยละ 2.9 ในปี 2568 โดยมีแรงขับเคลื่อนหลักมาจากการลงทุนและโครงการโครงสร้างพื้นฐาน (The Nation Thailand, 2025)

การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายภาครัฐต่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง สามารถอ้างอิงทฤษฎีเศรษฐกิจมหภาคของ John Maynard Keynes ที่เน้นย้ำบทบาทของการลงทุนภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงที่ภาคเอกชนยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ ทฤษฎีนี้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยหลายชิ้นเพื่อวิเคราะห์ผลของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เช่น งานของธนาคารโลกและสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (อรรณิธธนากรรัฐ และนพดล จอกแก้ว, 2564) นอกจากนี้ ยังมีการนำแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) และมาตรฐานสากลอย่าง LEED, TREES มาใช้ในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน, 2566)

จากสถานการณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม้อุตสาหกรรมก่อสร้างไทยจะได้รับผลกระทบเชิงบวกจากนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังคงขาดการศึกษาเชิงลึกที่ประเมินผลกระทบของนโยบายแต่ละประเภทอย่างเป็นระบบและครอบคลุม ช่องว่างทางวิชาการนี้จำเป็นต้องได้รับการเติมเต็มผ่านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจมหภาคและแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการวิเคราะห์ผลกระทบที่หลากหลายมิติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากรอบการติดตามและประเมินผลนโยบายที่มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์การพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะยาว

การกำหนดนโยบายภาครัฐในอุตสาหกรรมก่อสร้าง

นโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐนับเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมก่อสร้าง กระทรวงคมนาคมได้วางแผนลงทุนโครงการโครงสร้างพื้นฐานรวม 311,483.56 ล้านบาทในปี 2566 โดยใช้เงินจากงบประมาณแผ่นดิน 201,510.96 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 64.96 ของเงินลงทุนทั้งหมด โครงการสำคัญที่ได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องได้แก่ มอเตอร์เวย์หลายสาย รถไฟฟ้า 4 สายทาง และโครงการรถไฟความเร็วสูง ไทย-จีน (กรุงเทพมหานคร, 2565)

โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่ครอบคลุมจังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา มีพื้นที่รวม 13,285 ตารางกิโลเมตร ได้รับการสนับสนุนด้วยการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น รถไฟความเร็วสูงเชื่อมต่อสนามบินสามแห่ง การขยายท่าเรือแหลมฉบัง และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ (Greater Mekong Subregion, 2017)

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐเป็นเครื่องมือยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะการกระตุ้นอุตสาหกรรมก่อสร้างผ่านการจัดสรรงบประมาณขนาดใหญ่กว่า 600,000 ล้านบาท ซึ่งครอบคลุมโครงการหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่โครงการคมนาคมขนาดใหญ่อย่างมอเตอร์เวย์และรถไฟความเร็วสูง โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) ที่มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีและการลงทุนระดับภูมิภาค ไปจนถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบทอย่างทั่วถึง เน้นย้ำว่าการลงทุนเหล่านี้ไม่เพียงสร้างงานโดยตรง แต่ยังส่งผลกระทบไปยังอุตสาหกรรมเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง สะท้อนถึงวิสัยทัศน์ของรัฐบาลในการใช้การลงทุนสาธารณะเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานที่มีผลต่อโครงการก่อสร้าง

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากขึ้นต่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายฉบับใหม่เพื่อยกระดับความปลอดภัยของอาคารและยกระดับมาตรฐานการก่อสร้าง โดยเน้นการใช้วัสดุทนไฟและการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล (Andreas Seela, 2023)

การกำหนดมาตรการปรับคาร์บอนก่อนเข้าพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ของสหภาพยุโรปกำลังส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมก่อสร้างและวัสดุก่อสร้างไทย มาตรการนี้บังคับให้ผู้นำเข้าสินค้าต้องมีใบรับรองการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2565) นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เริ่มมีการเคลื่อนไหวด้านพลังงานทดแทนและไฮโดรเจนสีเขียว โดยบริษัท ACWA Power ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงกับ PTT และ EGAT เพื่อลงทุนในโครงการผลิตไฮโดรเจนสีเขียวมูลค่า 7,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โครงการนี้จะผลิตไฮโดรเจนสีเขียว 225 เมตริกตันต่อปี และแอมโมเนีย 1.2 เมตริกตันต่อปี (McKinsey and Company, 2023)

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานกำลังเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยอย่างสำคัญ โดยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนี้มีทั้งความท้าทายและโอกาส สะท้อนให้เห็นว่าแรงผลักดันจากนโยบายรัฐบาลในการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม การปรับตัวของภาคเอกชนอย่างบริษัท ข.การ

ข้าง รวมทั้งความกดดันจากมาตรการสากลอย่าง CBAM ของสหภาพยุโรป ล้วนกำลังบีบให้อุตสาหกรรมไทยต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้เทคโนโลยีและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันการลงทุนด้านพลังงานทดแทนและไฮโดรเจนสีเขียวขนาดใหญ่กำลังเปิดโอกาสใหม่ๆ ให้กับภาคก่อสร้าง จึงมองว่าอุตสาหกรรมนี้กำลังเข้าสู่ยุคใหม่ที่มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลัก

นโยบายภาษีและสิทธิประโยชน์ทางการเงินสำหรับธุรกิจก่อสร้าง

บอรรถการลงทุน (BOI) ของไทยมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการลงทุนในภาคก่อสร้าง โดยเฉพาะการสร้างโรงงาน โครงการสร้างโรงงานที่ได้รับการอนุมัติจาก BOI จะได้รับประโยชน์หลากหลาย ได้แก่ การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลาหลายปี การยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่จำเป็น การยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบสำหรับการส่งออก การอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ 100% และการอำนวยความสะดวกในการออกวีซ่าและใบอนุญาตทำงานสำหรับผู้เชี่ยวชาญต่างชาติ (สตีลเฟรมบิลด์, 2566)

ข้อมูลจาก (BOI) ชี้ว่าจำนวนใบสมัครการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในครึ่งปีแรกของปี 2566 พุ่งขึ้นถึงร้อยละ 33 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยมีโครงการรวม 507 โครงการ และมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 141 เป็น 304,000 ล้านบาท (McKinsey Well, 2023)

แผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนของประเทศไทยฉบับปี 2566-2570 มุ่งเน้นความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมอบสิทธิประโยชน์ให้การลงทุนที่สร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน แม้ว่าข้อพิจารณาด้านการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบ (RBC) ยังไม่ได้รับการบูรณาการอย่างเต็มที่ในนโยบายเหล่านี้ แต่รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อเป็นแบบอย่างในการส่งเสริม RBC ผ่านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ให้ความสำคัญกับการเติบโตที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสภาพภูมิอากาศ แผนดังกล่าวส่งเสริมการกำกับดูแลที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (OECD, 2024)

นโยบายการส่งเสริมการลงทุนของไทยแสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการมุ่งเน้นแค่การดึงดูดการลงทุนด้วยสิทธิประโยชน์ทางการเงินแบบดั้งเดิม ไปสู่การผสมผสานระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยแม้ว่าบอรรถการลงทุนยังคงให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีและการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติที่ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่แผนยุทธศาสตร์ระยะยาวของประเทศได้เริ่มบูรณาการแนวคิดการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขการให้สิทธิประโยชน์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้ภาคก่อสร้างไม่เพียงแต่เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่ยังต้องเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

ผลกระทบจากการปรับกฎหมายแรงงานและความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง

กฎกระทรวงว่าด้วยมาตรฐานการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง พ.ศ. 2564 ได้สร้างแรงกระตุ้นสำคัญต่ออุตสาหกรรม

ก่อสร้าง กฎกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2564 โดยกำหนดมาตรฐานที่เข้มงวดขึ้นสำหรับงานก่อสร้างทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างอาคาร สะพาน ถนน และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ

กฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดให้มีการระบุเขตก่อสร้างและเขตอันตรายอย่างชัดเจน รวมทั้งมาตรการป้องกันอันตรายสำหรับพื้นที่ที่มีการใช้เครื่องจักรหนัก เช่น บันจัน เครื่องตอกเสาเข็ม และเครื่องขุดเจาะ การปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ทำให้บริษัทก่อสร้างต้องลงทุนเพิ่มขึ้นในด้านอุปกรณ์ความปลอดภัย การฝึกอบรมพนักงาน และระบบการจัดการความปลอดภัย แม้จะเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นในช่วงแรก แต่การปฏิบัติตามมาตรฐานเหล่านี้ช่วยลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ ลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบริษัท (สมาคมผู้ตรวจสอบอาคาร, 2565)

การปรับปรุงกฎหมายแรงงานและความปลอดภัยในงานก่อสร้าง โดยเฉพาะกฎกระทรวงฉบับใหม่ พ.ศ. 2564 ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมก่อสร้างไทย แนวคิดที่นำเสนอสะท้อนมุมมองที่สมดุลระหว่างต้นทุนและประโยชน์ โดยชี้ให้เห็นว่าแม้มาตรฐานที่เข้มงวดขึ้นจะเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในด้านอุปกรณ์ความปลอดภัย การฝึกอบรม และระบบจัดการในระยะแรก แต่ในระยะยาวจะช่วยลดความเสี่ยงจากอุบัติเหตุและสร้างคุณค่าให้กับองค์กร ขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความท้าทายที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะความซับซ้อนของกฎหมายและการมีหน่วยงานกำกับดูแลหลายแห่งที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการโครงการและปัญหาความล่าช้า การวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการหาจุดสมดุลระหว่างการสร้างมาตรฐานความปลอดภัยที่เหมาะสมและการรักษาประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการก่อสร้าง

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเมืองหรือรัฐบาล

ความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลกระทบอย่างมากต่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง การวิจัยของธนาคารกสิกรไทยคาดการณ์ว่ามูลค่าการลงทุนก่อสร้างรวมในปี 2566 อาจลดลงตัวร้อยละ 2.0-1.0 เมื่อเทียบกับปีก่อน เหลือประมาณ 1.34 ล้านล้านบาท การหดตัวนี้เกิดจากการลงทุนก่อสร้างของภาครัฐที่อาจลดลงท่ามกลางความไม่แน่นอนทางการเมือง (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2566)

การศึกษาเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน (PPP) ในไนจีเรียพบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยห้าประการหลัก ได้แก่ ความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาล การขาดความสามัคคีในการกำหนดนโยบาย ความมั่นคงทางการเมือง การขาดความเข้าใจในหลักการ PPP และค่าใช้จ่ายที่มากเกินไป แม้ว่าการศึกษานี้จะอ้างอิงถึงบริบทของไนจีเรีย แต่ปัจจัยเหล่านี้อาจมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในประเทศไทยในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาลและความมั่นคงทางการเมือง (Kongsong, 2017)

ความไม่แน่นอนทางการเมืองถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเติบโตและการลงทุนในอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยข้อมูลจากธนาคารกสิกรไทยแสดงให้เห็นว่าการขาดเสถียรภาพทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และความไม่ต่อเนื่องของนโยบายสามารถทำให้มูลค่าการลงทุนก่อสร้างหดตัวได้ถึงร้อยละ 1-2 ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเบิกจ่ายงบประมาณและการดำเนินโครงการของภาครัฐ การศึกษากรณีของไนจีเรียในโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนยังยืนยันว่าความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาลและความ

มั่นคงทางการเมืองเป็นปัญหาหลักที่ขัดขวางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้นการสร้างความต่อเนื่องในนโยบายและการมีเสถียรภาพทางการเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืนของภาคก่อสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายรัฐกับการเข้าถึงเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม

การพัฒนาเทคโนโลยี Building Information Modeling (BIM) ในอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยได้รับการสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐที่มุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล BIM เป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างและจัดการข้อมูลดิจิทัลของโครงการก่อสร้างตลอดวงจรชีวิต ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ การก่อสร้าง ไปจนถึงการดูแลรักษาโครงสร้าง เทคโนโลยีนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดความผิดพลาดในโครงการ รวมทั้งช่วยในการบูรณาการข้อมูลเชิงลึก (Preecha Concrete Pile, 2024)

การส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลในอุตสาหกรรมก่อสร้างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การที่รัฐบาลส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น BIM ส่งผลให้บริษัทก่อสร้างไทยสามารถยกระดับมาตรฐานการทำงานและแข่งขันในตลาดสากลได้ดีขึ้น

การพัฒนาโครงการแลนด์บริดจ์ (Land Bridge) ซึ่งเป็นหนึ่งในเมกะโปรเจกต์สำคัญของรัฐบาลต้องการการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการออกแบบและก่อสร้าง โครงการนี้จะเชื่อมต่อฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทยผ่านการสร้างท่าเรือ ระบบราง และโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย การดำเนินโครงการในระดับนี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุด (กรุงเทพธุรกิจ, 2565)

นโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย โดยเฉพาะ Building Information Modeling (BIM) มีบทบาทสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ แนวคิดนี้มองว่าการสนับสนุนจากรัฐผ่านยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจจะช่วยให้บริษัทก่อสร้างไทยสามารถนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการจัดการข้อมูลตลอดวงจรชีวิตโครงการ ตั้งแต่การออกแบบ การก่อสร้าง ไปจนถึงการดูแลรักษา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความผิดพลาด และปรับปรุงความแม่นยำในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมกะโปรเจกต์อย่างแลนด์บริดจ์ที่จะเป็นโอกาสในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและพัฒนาความเชี่ยวชาญของอุตสาหกรรมในประเทศให้สามารถแข่งขันในตลาดสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการบูรณาการนโยบายภาครัฐที่มีต่ออุตสาหกรรมก่อสร้างอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายต้องมีความต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล

ปัญหาหลักของการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยคือความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล มักจะมีการทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายที่สำคัญ ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในการลงทุนและการวางแผนระยะยาว การศึกษาแสดงให้เห็นว่าความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลให้มูลค่าการลงทุนก่อสร้างหดตัวได้ถึงร้อยละ 2 ในปี 2566 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2566)

การจัดตั้งสถาบันการก่อสร้างแห่งประเทศไทยโดยกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นตัวอย่างที่ดีของการสร้างหน่วยงานกลางที่ช่วยเหลืออุตสาหกรรมก่อสร้างด้านข้อมูล ข่าวสาร การวิจัยและการพัฒนา การมีหน่วยงานกลางที่เฉพาะเจาะจงช่วยให้นโยบายด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมก่อสร้างมีความชัดเจนและต่อเนื่องมากขึ้น (ชำนาญ เจนพาณิชย์, 2557)

แนวคิดหลักที่สะท้อนออกมาคือความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความมั่นคงและต่อเนื่องให้กับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย โดยเฉพาะการลดผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมืองที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ซึ่งได้ส่งผลเสียหายต่อมูลค่าการลงทุนอย่างเป็นรูปธรรม แนวทางแก้ไขที่เสนอคือการจัดตั้งหน่วยงานกลางที่เฉพาะเจาะจงและมีความเป็นอิสระจากการเมือง เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกรักษาความต่อเนื่องของนโยบายข้ามรัฐบาล ทำให้การวางแผนและการลงทุนระยะยาวในภาคการก่อสร้างสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องการเปลี่ยนแปลงทิศทางนโยบายที่อาจเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ภาครัฐควรส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ในภาคก่อสร้าง

การพัฒนาเทคโนโลยี BIM และการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในอุตสาหกรรมก่อสร้างแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของภาครัฐในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง เช่น เทคโนโลยีการพิมพ์ 3 มิติสำหรับการก่อสร้าง การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการออกแบบ และเทคโนโลยีการก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Preecha Concrete Pile, 2024)

การส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการก่อสร้างตามมาตรฐาน LEED และ TREES เป็นตัวอย่างของการที่ภาครัฐส่งเสริมนวัตกรรมด้านความยั่งยืน การกำหนดให้โครงการของภาครัฐต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเหล่านี้จะเป็นแรงผลักดันให้ภาคเอกชนพัฒนาความสามารถและนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ (Sino-Thai, 2025)

แนวคิดหลักที่นำเสนอเน้นย้ำถึงบทบาทสำคัญของภาครัฐในการเป็นตัวขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยมองว่ารัฐบาลไม่ควรเป็นเพียงผู้กำกับดูแล แต่ต้องเป็นผู้นำในการลงทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีล้ำสมัย เช่น การพิมพ์ 3 มิติ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยี BIM รวมถึงการผลักดันให้เกิดการใช้เทคโนโลยีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านการกำหนดมาตรฐาน LEED และ TREES ในโครงการภาครัฐ ประกอบกับการใช้มาตรการจูงใจทางภาษีเพื่อสร้างแรงผลักดันให้ภาคเอกชนปรับตัวและนำนวัตกรรมมาใช้อย่างแพร่หลาย ซึ่งสะท้อนมุมมองที่เชื่อมั่นในความสามารถของภาครัฐในการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีและความยั่งยืนในอุตสาหกรรมก่อสร้าง

ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายโดยขาดการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนอาจส่งผลให้นโยบายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในภาคปฏิบัติ การสร้างกลไกการปรึกษาหารือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้นโยบายมีความเป็นไปได้มากขึ้น (สมาคมผู้ตรวจสอบอาคาร, 2565)

โครงการความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน (PPP) ที่มีมูลค่า 5,701.71 ล้านบาทในแผนลงทุนปี 2566 แสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลในการใช้ประโยชน์จากความสำเร็จและความเชี่ยวชาญและทรัพยากรของภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม การดำเนิน PPP ต้องมีการออกแบบงานที่ชัดเจน การแบ่งปันความเสี่ยงที่เป็นธรรม และระบบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสม (กรุงเทพธุรกิจ, 2565)

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างนโยบายที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การขาดการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนจะทำให้นโยบายห่างไกลจากความเป็นจริงในภาคปฏิบัติ ดังนั้นการสร้างกลไกการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอระหว่างทั้งสองภาคจึงมีความจำเป็น ไม่ที่จะเป็นการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยในการก่อสร้างหรือการปรับปรุงกระบวนการขออนุญาต ขณะเดียวกันโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน (PPP) ที่มีมูลค่าหลายพันล้านบาทสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากความสำเร็จและความเชี่ยวชาญและทรัพยากรของภาคเอกชน แต่ความสำเร็จของการร่วมมือดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยกรอบการทำงานที่ชัดเจน การแบ่งปันความเสี่ยงอย่างเป็นธรรม และระบบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

มาตรการตรวจสอบและประเมินผลของนโยบายหลังดำเนินการ

การขาดระบบการติดตามและประเมินผลนโยบายเป็นจุดอ่อนสำคัญของการดำเนินนโยบายในประเทศไทย หลายครั้งนโยบายได้รับการประกาศและดำเนินการแล้ว แต่ไม่มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อดูว่านโยบายดังกล่าวได้ผลตามเป้าหมายหรือไม่ การสร้างระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สามารถปรับปรุงนโยบายได้ทันต่อเหตุการณ์และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (Greater Mekong Subregion, 2017)

แนวคิดหลักที่สะท้อนออกมาคือความสำคัญของการสร้างระบบติดตามและประเมินผลนโยบายหลังการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยชี้ให้เห็นว่าการขาดกลไกการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพเป็นจุดอ่อนสำคัญของการบริหารนโยบายในประเทศไทย ที่ทำให้นโยบายต่างๆ ถูกประกาศและดำเนินการโดยไม่มีการติดตามผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม แนวคิดนี้เน้นย้ำว่าการมีระบบการประเมินผลที่แข็งแกร่งจะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การปรับปรุงนโยบายได้อย่างทันท่วงที และการวางแผนโครงการขนาดใหญ่ในอนาคตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้โครงการ EEC เป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงความจำเป็นของการติดตามผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมอย่างต่อเนื่อง

นโยบายควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมกำลังกลายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากขึ้นต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ การกำหนดมาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรป เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของแนวโน้มที่ประเทศคู่ค้าจะใช้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมในการกีดกันทางการค้า ดังนั้นนโยบายของภาครัฐควรเตรียมความพร้อมให้อุตสาหกรรมก่อสร้างไทยสามารถปรับตัวรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2565)

แนวคิดที่นำเสนอเน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับเปลี่ยนนโยบายของประเทศไทยให้สอดคล้องกับกระแสโลกที่หันมาใช้มาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือในการค้าระหว่างประเทศ โดยมอง

ว่ามาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรปเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแนวทางแก้ไขจึงต้องเป็นการดำเนินนโยบายที่เป็นรูปธรรมและจริงจัง ไม่ใช่เพียงการให้คำแนะนำ โดยเสนอให้รัฐบาลใช้เครื่องมือทางการเงินและการคลัง เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษีและกองทุนสนับสนุน รวมถึงการเป็นแบบอย่างผ่านโครงการของภาครัฐ เพื่อขับเคลื่อนให้อุตสาหกรรมก่อสร้างไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนมากขึ้น

การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายภาครัฐต่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง โอกาสและความเสี่ยง

นโยบายรัฐมีผลขึ้นการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้าง

การวิเคราะห์แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่านโยบายภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและระดับการเติบโตของอุตสาหกรรมก่อสร้าง การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของรัฐมูลค่ากว่า 3.1 แสนล้านบาทในปี 2566 ไม่เพียงแต่สร้างความต้องการโดยตรงสำหรับบริการก่อสร้าง แต่ยังกระตุ้นการลงทุนจากภาคเอกชนในโครงการที่เกี่ยวข้อง (กรุงเทพธุรกิจ, 2565)

แนวคิดหลักที่สะท้อนในข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในบทบาทเชิงกำหนดของภาครัฐต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยมองว่านโยบายรัฐไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสนับสนุน แต่เป็นตัวขับเคลื่อนหลักที่กำหนดทิศทางและระดับการเติบโตของอุตสาหกรรม การนำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 3.1 แสนล้านบาทและการเพิ่มขึ้นของการลงทุนต่างชาติร้อยละ 141 สะท้อนแนวคิดที่เน้นผลกระทบแบบผลักดัน (push effect) ของนโยบายรัฐ ที่ไม่เพียงสร้างความต้องการโดยตรง แต่ยังกระตุ้นให้เกิดเอฟเฟกต์คูณในภาคเอกชน ทำให้เห็นภาพของรัฐในฐานะสถาบันกษัตริย์ที่มีอำนาจในการออกแบบและขับเคลื่อนการเติบโตของอุตสาหกรรมผ่านการลงทุนและนโยบายส่งเสริม

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานกระตุ้นเศรษฐกิจโดยตรง

ประสิทธิภาพของการใช้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเป็นเครื่องมือกระตุ้นเศรษฐกิจได้รับการยืนยันจากการคาดการณ์ของธนาคารโลกที่คาดว่าเศรษฐกิจไทยจะขยายตัวร้อยละ 2.9 ในปี 2568 โดยได้รับแรงขับเคลื่อนหลักจากการฟื้นตัวของการลงทุนและการดำเนินโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่ต่อเนื่อง (The Nation Thailand, 2025)

โครงการขนาดใหญ่ เช่น โครงการ EEC และโครงการแลนด์บริดจ์ ไม่เพียงแต่สร้างการจ้างงานในระยะการก่อสร้าง แต่ยังสร้างความต้องการการบำรุงรักษาและการพัฒนาเพิ่มเติมในระยะยาว การเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้เข้ากับแผนการพัฒนากฎภูมิภาคและการเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านยังช่วยสร้างโอกาสสำหรับบริษัทก่อสร้างไทยในการขยายตลาดไปยังประเทศ CLMV (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2565)

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานถือเป็นกลไกการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพสูง โดยสะท้อนผ่านการคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยที่ร้อยละ 2.9 ในปี 2568 ซึ่งได้รับแรงขับเคลื่อนจากการลงทุนและโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่ต่อเนื่อง แนวคิดนี้เน้นย้ำการกระจายผลกระทบอย่างกว้างขวางผ่านการจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานต่างๆ ครอบคลุมตั้งแต่การก่อสร้างถนน ระบบชลประทาน ไปจนถึงโครงสร้าง

พื้นฐานชนบท นอกจากนี้ยังมองว่าโครงการขนาดใหญ่อย่าง EEC และแลนด์บริดจ์ไม่เพียงสร้างการจ้างงานระยะสั้นในช่วงก่อสร้าง แต่ยังก่อให้เกิดความต้องการการบำรุงรักษาและพัฒนาต่อเนื่องในระยะยาว รวมทั้งเปิดโอกาสให้บริษัทไทยขยายตลาดสู่ภูมิภาค CLMV ผ่านการเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐานข้ามพรมแดน

นโยบายควรสอดคล้องกับบริบทสากลและสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการกำหนดมาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรป แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่นโยบายภายในประเทศต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากล การปรับปรุงกฎกระทรวงด้านความปลอดภัยในการก่อสร้าง และการส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นตัวอย่างของการปรับตัวที่เหมาะสม (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2565)

การพัฒนาโครงการพลังงานทดแทน เช่น โครงการไฮโดรเจนสีเขียวมูลค่า 7,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แสดงให้เห็นถึงการเตรียมพร้อมของประเทศไทยสำหรับการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ การมีโครงการเหล่านี้จะสร้างความต้องการใหม่ๆ สำหรับอุตสาหกรรมก่อสร้างที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสะอาดและการก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (McKinsey and Company, 2023)

แนวคิดหลักที่นำเสนอเน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับนโยบายภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะภายใต้แรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระหว่างประเทศ เช่น มาตรการ CBAM ของสหภาพยุโรป ขณะเดียวกันก็มองเห็นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยผ่านการปรับปรุงกฎระเบียบด้านความปลอดภัยและการส่งเสริมวัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการลงทุนในโครงการพลังงานทดแทนขนาดใหญ่อย่างไฮโดรเจนสีเขียว แนวทางนี้สะท้อนวิสัยทัศน์ที่สมดุลระหว่างการตอบสนองต่อข้อกำหนดสากลและการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมองการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำเป็นทั้งความท้าทายและโอกาสทางธุรกิจใหม่สำหรับอุตสาหกรรมไทย

การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจะส่งผลให้นโยบายมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จของการดำเนินนโยบายขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การที่ บริษัท ข.การช่าง จำกัด (มหาชน) ได้กำหนดนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมและการก่อสร้างสีเขียวอย่างครอบคลุม แสดงให้เห็นถึงการตอบสนองเชิงบวกของภาคเอกชนต่อนโยบายของรัฐ การมีกลไกการปรึกษาหารือระหว่างรัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้เห็นนโยบายมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น (นโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อม: บริษัท ข.การช่าง จำกัด (มหาชน), 2566)

การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยี BIM เป็นตัวอย่างที่ดีของการที่ภาครัฐส่งเสริมนวัตกรรม และภาคเอกชนตอบสนองด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การมีความร่วมมือในลักษณะนี้จะช่วยให้อุตสาหกรรมไทยสามารถพัฒนาขีดความสามารถและแข่งขันในตลาดสากลได้ดีขึ้น (Preecha Concrete Pile, 2024)

ความสำเร็จของนโยบายใดๆ ย่อมต้องอาศัยการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยแนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าการตอบสนองเชิงบวกของภาคธุรกิจต่อนโยบายรัฐ เช่น การที่บริษัท

ช.การช่าง กำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมและการก่อสร้างสีเขียว หรือการนำเทคโนโลยี BIM มาใช้ตามการส่งเสริมของรัฐ เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้นโยบายมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด การสร้างช่องทางการปรึกษาหารือระหว่างสองภาคส่วนอย่างต่อเนื่องจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในเวทีสากล และทำให้นโยบายบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบติดตามและประเมินนโยบายอย่างเป็นระบบ

ความล้มเหลวหรือความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายหลายครั้งเกิดจากการขาดระบบติดตามและประเมินผลที่เหมาะสม การที่มูลค่าการลงทุนก่อสร้างอาจหดตัวเนื่องจากความไม่แน่นอนทางการเมือง แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีระบบที่สามารถติดตามผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนโยบายและปรับมาตรการได้อย่างรวดเร็ว การสร้างระบบข้อมูลที่สามารถติดตามความคืบหน้าของโครงการต่าง ๆ วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และประเมินประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณจะช่วยให้การตัดสินใจเชิงนโยบายมีความแม่นยำมากขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2566)

แนวคิดหลักเน้นให้เห็นว่าความสำเร็จของนโยบายไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรอบเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพควบคู่ไปด้วย เนื่องจากปัญหาหลักของนโยบายที่ล้มเหลวมักมาจากการขาดเครื่องมือในการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง โดยเฉพาะในบริบทที่มีความไม่แน่นอนทางการเมืองที่อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุน การสร้างระบบข้อมูลที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการ วัตถุประสงค์ในมิติต่าง ๆ และประเมินประสิทธิภาพการใช้งบประมาณอย่างครบถ้วน จะทำให้สามารถปรับแก้และตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างทันทั่วถึงและแม่นยำยิ่งขึ้น ซึ่งจะป้องกันการสูญเสียทรัพยากรและเพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมายนโยบาย

การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายภาครัฐต่ออุตสาหกรรมก่อสร้างแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของรัฐในการเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของอุตสาหกรรมผ่านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานมูลค่ากว่า 311,483 ล้านบาท นโยบายส่งเสริมการลงทุน EEC และแลนด์บริดจ์ รวมถึงมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เข้มงวดขึ้น ซึ่งสร้างทั้งโอกาสและความท้าทายให้อุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม ความไม่แน่นอนทางการเมืองส่งผลให้มูลค่าการลงทุนหดตัวได้ถึงร้อยละ 2 จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการนโยบายที่มีความต่อเนื่องข้ามรัฐบาล ส่งเสริมนวัตกรรมอย่าง BIM และเทคโนโลยีสีเขียว สร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน พร้อมทั้งระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้อุตสาหกรรมก่อสร้างไทยสามารถปรับตัวรับมือกับมาตรฐานสากลอย่าง CBAM และแข่งขันในตลาดโลกที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนมากขึ้น

สรุปองค์ความรู้

การศึกษาครั้งนี้ได้สร้างความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายรัฐกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมก่อสร้างในมิติที่หลากหลาย โดยสามารถจัดหมวดหมู่องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็น 4 ประเภทหลัก ดังนี้

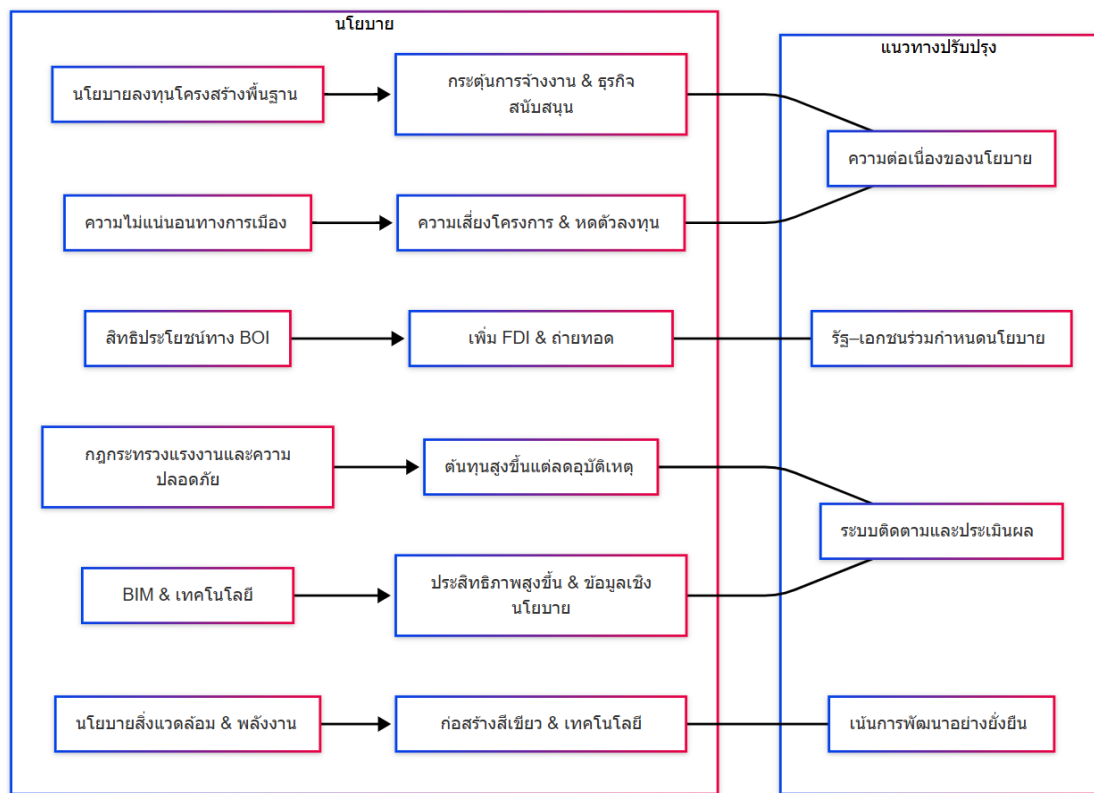
1. ความต่อเนื่องของนโยบาย การศึกษาเผยให้เห็นถึงความเปราะบางของอุตสาหกรรมก่อสร้างต่อความไม่แน่นอนทางการเมือง โดยความไม่แน่นอนดังกล่าวส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนของภาคเอกชน การเบิกจ่ายงบประมาณ และความต่อเนื่องของโครงการภาครัฐ องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญคือความเสียหายจากการไม่ต่อเนื่องของนโยบายมีขนาดใหญ่กว่าที่คาดการณ์ ไม่เพียงแต่สร้างความสูญเสียทางการเงิน แต่ยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน ความน่าเชื่อถือของรัฐบาล และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว จึงจำเป็นต้องสร้างกลไกที่ทำให้โครงการสำคัญมีความคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยการออกแบบระบบการกำหนดนโยบายที่มีฐานการสนับสนุนข้ามพรรคการเมืองและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย

2. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกำหนดนโยบาย การศึกษาแสดงให้เห็นว่าความสำเร็จของนโยบายหลายประการเกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะการที่บริษัทเอกชนสามารถตอบสนองต่อนโยบายสิ่งแวดล้อมได้อย่างรวดเร็วและการพัฒนาโครงการ PPP ที่มีมูลค่าหลายพันล้านบาทซึ่งเป็นตัวอย่างของการใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญและทรัพยากรของทั้งสองภาคส่วน องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นคือการที่การออกแบบกลไกการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนแบ่งปันข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย ผ่านการสร้างเวทีการปรึกษาหารือที่สม่ำเสมอ การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างรัฐและเอกชน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวมความคิดเห็นเพื่อให้การกำหนดนโยบายมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงในภาคปฏิบัติมากขึ้น

3. ระบบติดตามและประเมินผล การวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยข้อมูลที่แม่นยำและการวิเคราะห์ที่ละเอียดรอบคอบ โดยการใช้เทคโนโลยี BIM ไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพในการก่อสร้าง แต่ยังช่วยในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์นโยบาย องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญคือการที่การตัดสินใจเชิงนโยบายในยุคดิจิทัลต้องอาศัยข้อมูลเรียลไทม์และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลแห่งชาติด้านการก่อสร้างที่สามารถติดตามความคืบหน้าของโครงการ วิเคราะห์แนวโน้มตลาด และประเมินผลกระทบของนโยบายจะช่วยให้การกำหนดนโยบายมีความแม่นยำและทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการวิเคราะห์ผลคูณต่อเศรษฐกิจ (multiplier effect) ของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน 3.1 แสนล้านบาทในปี 2566 ที่ไม่เพียงแต่สร้างความต้องการโดยตรงในภาคก่อสร้าง แต่ยังกระตุ้นการลงทุนจากภาคเอกชนและต่างประเทศ

4. การพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษาแสดงให้เห็นว่านโยบายด้านสิ่งแวดล้อมกำลังเปลี่ยนจากการเป็นข้อจำกัดมาเป็นแรงขับเคลื่อนสำหรับนวัตกรรม โดยการกำหนด CBAM ของสหภาพยุโรปและการส่งเสริมมาตรฐาน LEED และ TREES ส่งผลให้เกิดตลาดใหม่สำหรับเทคโนโลยีและบริการก่อสร้างสีเขียว องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นคือการปฏิบัติตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมไม่ใช่เพียงแค่ต้นทุนเพิ่มเติม แต่สามารถกลายเป็นจุดแข็งทางการแข่งขัน โดยบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญด้านการก่อสร้างสีเขียวจะสามารถเข้าถึงตลาดใหม่และเรียกราคาพรีเมียมได้ ในขณะเดียวกันการออกแบบสิทธิประโยชน์ทางภาษีควรเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาระยะยาว เช่น การส่งเสริมเทคโนโลยีสีเขียว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างห่วงโซ่อุปทานท้องถิ่น รวมถึงการ

ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสมัยใหม่อย่างโครงการ EEC ที่สร้างระบบนิเวศใหม่ที่ต้องการบริการบำรุงรักษาและการขยายอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสร้างโอกาสให้บริษัทก่อสร้างไทยขยายตลาดไปยังภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง

ภาพที่ 1 กรอบการวิเคราะห์เชิงระบบของนโยบายการลงทุนต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างยั่งยืน
ที่มา: ผู้เขียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายรัฐกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมก่อสร้าง พบว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เข้มแข็งและยั่งยืนนั้นต้องอาศัยการดำเนินงานแบบองค์รวมในหลายมิติ โดยเริ่มต้นจากการสร้างความต่อเนื่องของนโยบายผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมก่อสร้างแห่งชาติที่มีตัวแทนจากทุกพรรคการเมืองและภาคเอกชน เพื่อกำหนดโครงการยุทธศาสตร์แห่งชาติที่มีความมั่นคงข้ามรัฐบาล พร้อมทั้งจัดตั้งกองทุนคุ้มครองความเสี่ยงเพื่อรักษาความเชื่อมั่นของนักลงทุน ขณะเดียวกันจำเป็นต้องเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนผ่านการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล Thailand Construction Policy Hub ที่เป็นศูนย์กลางการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแบบเรียลไทม์ รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายร่วมที่มีตัวแทนจากสมาคมผู้รับเหมา สถาบันการเงิน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้คำปรึกษาเชิงเทคนิคก่อนการประกาศใช้นโยบาย นอกจากนี้ รัฐบาลควรลงทุนพัฒนาระบบฐานข้อมูลอุตสาหกรรมก่อสร้างแห่งชาติที่ใช้เทคโนโลยี BIM IoT และ AI ในการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน โดยมีสำนักงานวิเคราะห์นโยบายก่อสร้างที่จัดทำรายงานประเมินผลทุก 6 เดือนและระบบเตือนภัยเศรษฐกิจที่คาดการณ์ล่วงหน้า 3-6 เดือน สุดท้ายควรผลักดันการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการแข่งขันในตลาดโลกผ่านการ

จัดตั้งกองทุนส่งเสริมการก่อสร้างสีเขียวที่ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ BOI ให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายการลดคาร์บอน และการพัฒนา Thailand Green Construction Excellence Center เป็นศูนย์กลางวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีร่วมกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อขยายตลาดและถ่ายทอดเทคโนโลยีไทยสู่ตลาดระหว่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (24 ธันวาคม 2565). ‘คมนาคม’ วางแผนลงทุนปี 2566 อัดงบ 3.1 แสนล้าน ลุย 55 โครงการใหม่. *Bangkokbiznews*. <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1044506>
- ชำนาญ เจนนพณิชย์. (2557). นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยสู่การแข่งขันในระดับสากล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 9(2), 27-38.
- บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน). (26 พฤษภาคม 2566). นโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อม การก่อสร้างสีเขียว สภาพ ภูมิอากาศ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน. ช.การช่าง. <https://www.ch-karnchang.co.th/storage/downloads/corporate-governance/corporate-governance-policy/ck-environment-green-building-and-climate-management-policy-th.pdf>
- สถาบันสิ่งแวดล้อม. (2565). โอกาสและความท้าทายในภาคอุตสาหกรรมก่อสร้างและวัสดุก่อสร้างไทย. สถาบันสิ่งแวดล้อม. https://www.tei.or.th/th/article_detail.php?bid=118
- สมาคมผู้ตรวจสอบอาคาร. (2565). กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการ ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับงานก่อสร้าง พ.ศ. 2564. สมาคมผู้ตรวจสอบอาคาร. <https://www.bsa.or.th/กฎหมาย/MO-CONS-2564.html>
- สตีลเฟรมบิลด์. (2566). BOI กับการสร้างโรงงาน. สตีลเฟรมบิลด์. <https://steelframebuilt.com/blog/boiกับการสร้างโรงงาน>.
- ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. (10 เมษายน 2566). โปรเจกต์รัฐ-ท้องถิ่น-อสังหาฯ หนุนอุตสาหกรรมก่อสร้างปี66 ขยายตัวแรง คาดอัตราการเติบโต 4.5-5.5% ต่อปี. ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. <https://reic.or.th/News/RealEstate/467263>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (18 พฤษภาคม 2566). มูลค่าลงทุนก่อสร้างรวมปี 2566. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. <https://www.kasikornresearch.com/TH/analysis/k-social-media/Pages/Construction-Industry-CIS3409-FB-18-05-2023.aspx>
- อรณิช ธนากรรัฐ และนพดล จอกแก้ว. (2564). การศึกษาการก่อสร้างระบบอุตสาหกรรมในอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย. *การประชุมวิศวกรรมโยธาแห่งชาติครั้งที่ 26*, 26, CEM-32.
- Andreas Seela. (2023). *Transforming Building Safety: Thailand's New Ministry Regulation*. FRANZK Legal & Tax. <https://franklegaltax.com/transforming-building-safety-thailands-new-ministry-regulation/>

- Greater Mekong Subregion. (2017). *The Eastern Economic Corridor of Thailand and its implications for the Mekong subregion*. Greater Mekong Subregion. <https://greatermekong.org/thailand's-eastern-economic-corridor-and-what-it-means-gms>
- Kongsong, W. (2017). The reduction of the impacts in the contract management for government construction projects. *International Journal of Applied Engineering Research*, 12(23), 13310-13313.
- McKinsey & Company. (9 January 2023). *Global and Thailand NCZ trends and technologies*. McKinsey. https://tiche.org/wp-content/uploads/2023/01/McK_Global-Thailand-NCZ-context-and-technologies_vSHARE_20230109.pdf
- McKinsey Well. (11 August 2023). *Thailand Construction Market Size, Trend Analysis by Sector, Competitive Landscape and Forecast, 2023-2027*. McKinsey. <https://www.marketresearch.com/GlobalData-v3648/Thailand-Construction-Size-Trend-Sector-35223790/>
- OECD. (11 October 2024). *Responsible Business Conduct for Sustainable Infrastructure in Thailand*. OECD. <https://doi.org/10.1787/bf84ff64-en>
- Preecha Concrete Pile Co., Ltd. (2024). *BIM technology in construction: Innovation for the future of the construction industry*. Preecha. <https://www.preechaconcretepile.co.th/bim-technology-in-construction/>
- Sino-Thai Engineering and Construction Public Company Limited. (2025). *Green Construction*. Sino-Thai. <https://www.stecon.co.th/page/75>
- The Nation Thailand. (14 February 2025). *World Bank projects 2.9% growth for Thai economy in 2025*. The Nation Thailand. <https://www.nationthailand.com/business/economy/40046299>